

สร้างคน...เพื่อสร้างชาติ

องค์กรบริหารส่วนตำบลวัดดาว อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี

“การสร้างคน สำคัญกว่าการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพราะถ้าคนดี โครงสร้างพื้นฐานก็จะดีตามไปด้วย แต่ถ้าเราไปให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานก่อน คนก็จะลำบาก เพราะความต้องการของคนไม่มีที่สิ้นสุด ยิ่งคนคิดไม่เป็น ไม่มีเหตุผล ไม่มีจริยธรรม ก็จะทำให้เกิดโทษ จึงทำให้บ้านเมืองวุ่นวายอยู่ทุกวันนี้ การคิดเป็น การมีความรู้ มีคุณธรรม จึงต้องมาก่อน”

นี่คือที่มาของ “แนวคิด” นโยบายการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนที่เน้นความรู้คู่คุณธรรมของ ประทิว รัตมี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดดาว อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่วางรากฐานการพัฒนาชุมชนแห่งนี้มานานกว่า 12 ปี

สร้างคน...สร้างชุมชน

12 ปีของการพัฒนาชุมชนวัดดาว นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับการ “สร้างคน” มาโดยตลอด แม้กระทั่งในงานบุญประเพณี หรืองานต่าง ๆ ที่ อบต.เข้าไปมีส่วนร่วม โดยไม่ใช้ “เงิน” เป็นตัวตั้ง แต่จะพยายาม “ดึงการมีส่วนร่วม” ของคนในชุมชนออกมาให้มากที่สุด นายก อบต.จะเก่งหรือไม่เก่งไม่สำคัญ ที่สำคัญคือ “ชุมชน” ต้องอยู่ได้ด้วยตัวเอง

“การสร้างคนไม่ใช่แค่ไปบอกแล้วเขาคิดเองได้ ต้องมีกระบวนการให้เขาลุกขึ้นมาคิด ลุกขึ้นมาทำด้วยตัวเอง ต้องกระจายความเก่งลงไปให้รากหญ้า ต้องพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน”

และแนวทางการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งยั่งยืนที่ นายกรัฐมนตรีใช้อยู่เป็นประจำคือ การให้คนในชุมชน บริหารจัดการงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดย อบต.จะจัดสรร งบประมาณให้ส่วนหนึ่งเท่านั้น เช่น งานวันเด็กที่ผ่านมา อบต.มีงบให้ 20,000 บาท ให้ชาวบ้านไปบริหารจัดการ เอง ซึ่งเขาก็ไปประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านมาช่วยกัน ระดมทุนจนได้งบประมาณร่วมแสนบาทมาจัดงาน และ เมื่อคิดจะทำงานให้ตีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของก็เกิดขึ้น และการ “ร่วมคิด ร่วมทำ” ก็ตามมาในที่สุด

“ผมพยายามจะทำให้เกิดงานขึ้นทุกหมู่บ้าน เพื่อกระจายความเข้มแข็งสู่รากหญ้า ต้องหัดให้เขา เป็นเจ้าภาพ หัดให้เขารู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ”

พัฒนาเด็ก...เพื่อพัฒนาชาติ

เมื่อกระจายความเข้มแข็งลงสู่ชุมชนได้แล้ว ความหวัง ต่อไปของนายกรัฐมนตรีคือ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่เป็นอนาคตของชาติ

นายกรัฐมนตรีบอกว่า ประเทศไทยขณะนี้ถูกมอมเมา ด้านความคิดจนคนรุ่นนี้อาจไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ทัน แต่เราจะปล่อยให้มันเป็นแบบนี้ต่อไปหรือ คำตอบคือ **“ไม่”** ดังนั้นวิธีแก้คือ ต้องมองไปถึงอนาคตของประเทศซึ่งก็คือ เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตขึ้นในอนาคตนั่นเอง

“การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ผมคิดไว้จะสำเร็จหรือไม่ ผมไม่รู้ แต่คนเราต้องมีความหวัง เราต้องทำให้ เต็มที่ เพราะถ้าไม่มีมีความหวัง...ก็คงไม่เหลืออะไร”

นายกรัฐมนตรีเล่าว่า ช่วงปีแรก ๆ ที่เข้ามาทำงานนี้ อบต.ตั้งงบประมาณสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ ค่อนข้างมาก ปีละ 2-3 แสนบาท ตอนนั้นมีแต่เงิน **ไม่มี บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาเด็กและ เยาวชน** เราก็ทำไปเรื่อยๆ ถูกบ้างผิดบ้าง ภาศึหลักที่ หามาได้ก็เป็นหน่วยงานราชการ โครงการที่ทำก็ทำแบบ ผิดเพี้ยน ทำแล้วจบเป็นโครงการไป ไม่มีความต่อเนื่อง

เมื่อรู้ว่า มี **“หลักสูตรนักกักตอชุมชน”** จึงไม่รีรอที่จะส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เพราะคิดว่า ต้องพยายาม สร้างเครือข่ายและคนที่มีความสามารถในการพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มากที่สุด

“จริง ๆ ผมหาหลักสูตรแบบนี้มานานแล้ว ยิ่งผมเคย ทำงานร่วมกับ อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการ สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) มาก่อน เมื่อ สรส.มาชวนให้เข้าร่วมโครงการ จึงตัดสินใจส่งบุคลากร ใน อบต.เข้าร่วมทันที เพราะคิดว่าหลักสูตรนักกักตอชุมชน จะมีประโยชน์มากต่อการแปลงนโยบายไปสู่ความเป็นจริง โดยเฉพาะนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ที่ต้องมีคนที่เป็นไม้ เป็นมือ มาช่วยปฏิบัติงาน”

เลือกคนในพื้นที่...

เมื่อตัดสินใจว่าจะส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรม... คำถามต่อมาคือ...แล้วคน ๆ นั้นคือใคร...

นายกรัฐมนตรีเล่าว่า สิ่งแรกที่คิดคือเราต้อง **มอง คนในพื้นที่ก่อน** เพราะหากเลือกคนนอกพื้นที่ โอกาสที่เขาจะโยกย้ายก็มีสูง แต่ถ้าเป็นคนในพื้นที่ ชุมชนแห่งนี้ ถือว่าเป็นบ้านเกิดของเขา พ่อแม่พี่น้องเพื่อนฝูงเขาอยู่ ตรงนี้ เราต้องปลุกกระตุ้นให้เขามีหัวใจรักบ้านเกิด มีสำนึก ในการทำงานเพื่อชุมชน เพราะสุดท้ายสิ่งที่เขาทำก็เพื่อ

ตัวเขาและครอบครัวทั้งสิ้น การคัดเลือกเจ้าหน้าที่เข้ารับกร
อบรม เราเลยไม่ดูตำแหน่ง แม้บางคนจะเป็นลูกจ้างชั่วคราว
ก็ตาม ขอให้เป็นคนในพื้นที่เท่านั้นเป็นพอ

แต่ก็มีคำถามตามมาว่า แล้วไม่กลัวลูกจ้างชั่วคราว
ลาออกหรือย้ายไปที่อื่นหรือ นายกรัฐมนตรีบอกว่า ไม่กลัว
งานเดี๋ยวนี้หายาก และเรามักบอกลูกน้องเสมอ ๆ ว่า **“คุณ
ต้องทำตัวให้องค์กรเสพติดคุณ”** ถ้าองค์กรขาดคุณไปจะ
ต้องลงแดง หากทำได้คุณก็มีโอกาสทำงานไปเรื่อย ๆ มัน
อยู่ที่ตัวคุณเอง เมื่อทุกคนเห็นความสามารถ ใคร ๆ ก็อยาก
จะรับคุณในตำแหน่งที่ดีกว่า เงินเดือนที่ดีกว่า แต่คุณต้อง
ฝึกฝนตัวเองด้วย เพราะเราให้โอกาสแล้ว เราไม่ได้ให้คุณ
ทำงานหนักหรือเหนื่อยขึ้น แต่มันคือ **“โอกาส”** ที่ใคร
หลาย ๆ คนไม่ได้ ต้องมองโลกในแง่บวก อย่ามองโลกใน
แง่ลบ

นี่คือที่มาของทีมนักถักทอชุมชน **อบต.วัดดาว**
ที่ประกอบด้วย **วาสีภา จานสีบสี** ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา
นภสร โลกวิจิตร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
และ **นราภรณ์ ศรีดี** ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ

ตามงานติด...ตามติดงาน

ในฐานะผู้บริหาร เมื่อส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมกลับมา
ก็ให้ทำงานทันที โดยให้หลักการจัดการความรู้ หรือ KM
ที่ อบต.วัดดาวมี **“ทุนเดิม”** อยู่แล้วจากการทำงานร่วมกับ

สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้ (สคส.) และ สรช. ด้วยการ
จัดวงประชุมหลังการทำงาน หรือที่เรียกว่า AAR (After
Action Review) มีนายกประทีพเป็นผู้คอยชี้ให้นักถักทอ
ชุมชนเห็นว่า ทำไมต้องทำแบบนี้ ทำแล้วได้อะไร พยายาม
ให้ความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ให้เต็มที่

แม้จะติดตามงานอย่างใกล้ชิด แต่บางครั้งงานที่
ออกมา ก็ยังไม่บรรลุผลตามที่ตั้งไว้

**“บางทีเขาก็ยังไม่ได้ตั้งใจผมนะ บางเรื่องเรามอง
ว่ามันง่าย แต่ทำไมเขาทำกันไม่ได้สักที อาจเป็นเพราะว่า
เรามีประสบการณ์มากกว่า รู้ว่างานเป็นอย่างไร ต้องทำ
อะไรบ้าง ต้องติดต่อใคร ทรัพยากรเป็นยังไง แต่เรา
อยากให้เขาเก่ง บางครั้งเลยใจร้อนไปหน่อย ไม่อยากให้
เขาเหมือนหัวจักรรถไฟ ที่ขบวนตามไม่ทัน”**

ทั้งนี้นายกประทีพเอง ยังบอกด้วยว่า อยากจะปั้น
ทีมนักถักทอชุมชนให้เป็นตัวอย่าง **“คนทำงาน”** โดยเฉพาะ
ด้านเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มจะเป็นปัญหามากขึ้น
ทุกขณะ

**“อยากให้คนทำงานรู้จักก้าวให้ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงของสังคม รู้จักหาแนวคิด วิธีการทำงาน
ใหม่ ๆ ที่สำคัญคือต้องทำหน้าที่สร้างความตระหนักให้
คนทั่วไปได้รับรู้และเข้ามาทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
จึงจะทำให้เกิดประโยชน์กับสังคม ไม่อยากให้คน
ทำงานคิดว่างานหนักเป็นภาระ แต่อยากให้มองว่าเป็น
ประโยชน์ต่อตัวเองและคนอื่น ๆ ด้วย ไม่ใช่ทำงานแค่
ให้ผ่าน ๆ ไป แบบนั้นมันก็ดูไร้ประโยชน์”**

นอกจากจะถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีอยู่ให้กับนักถักทอชุมชนแล้ว บทบาทหนึ่งที่สำคัญของนายกประทีพคือการพานักถักทอชุมชนเข้าไปแนะนำทำความรู้จักกับภาคีต่าง ๆ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานของเจ้าหน้าที่กับการสนับสนุนงานไปในทิศทางเดียวกัน จนทำให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริง

ทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องมี “ใจรัก”

ด้วยการติดตามงานอย่างใกล้ชิด ทำให้นายกประทีพเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของนักถักทอชุมชนว่า ทั้ง 3 คนเกิดความตระหนักว่าต้องทำเพื่อชุมชน มีความคิดความกล้าแสดงออกมากขึ้น เช่น การคิดกิจกรรม การนำต้นทนาการ การลงพื้นที่ชุมชน ตามโรงเรียน หรือโรงพยาบาลชุมชน หรือการเข้าไปเชื่อมร้อยทุนชุมชนประสานงานกับครู ทำให้เกิดโครงการเตรียมความพร้อมให้เด็กสอบ O-Net และ A-Net โดยการสนับสนุนของ อบต. กับโรงเรียน จากเดิมที่ อบต.ยังทำงานไม่เชื่อมร้อยกับชุมชน มีแต่จะดึงเด็กในโรงเรียนมาทำกิจกรรมเท่านั้น

แต่ด้วยระยะเวลาการอบรมหลักสูตรนักถักทอชุมชนในเวลาสั้น ๆ ทำให้นายกประทีพมองว่าคนที่ผ่านหลักสูตรมาแล้วจะเก่งยาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเก่งไม่ได้ และเสียดายถ้าโครงการนี้จะไม่ทำอีก เพราะจะทำให้อีกหลายคนเสียโอกาส

“การทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชน คนทำงานต้องใจว่าหาความรู้ เพราะเขาไม่ได้จบมาด้านนี้โดยตรง ต้องพยายามฝึกฝน ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องมี “ใจ” รักในการทำงาน ซึ่งผมจะบอกกับทีมงานเสมอว่า อยากให้ทำงานแล้วมีความสุข เพราะชีวิตส่วนใหญ่จนถึงอายุ 60 ปี จะอยู่กับการทำงาน ถ้าคุณทำงานแล้วทะเลาะกันทุกวัน เครียดกันทุกวัน ถือว่าชีวิตล้มเหลว สมมติว่าถ้าคุณได้เงินเดือนเยอะมาก แต่ไม่มีความสุขกับการทำงานเลยก็ไม่ดี เพราะบางครั้งความสุขก็ไม่ได้อยู่ที่เงินอย่างเดียว”

นอกจากความเปลี่ยนแปลงของนักถักทอชุมชนที่เข้ามาเป็นมือ เป็นไม้ของนายกประทีพ และ อบต.วัดดาว จะมีแนวโน้มไปในทางที่ดีมากแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดถึงความเปลี่ยนแปลงคือ “ชุมชน” เพราะจากการลงพื้นที่ของนักถักทอชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งวิธีการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำเป็นแผนงานประจำปี ทำให้ชาวบ้านหลาย ๆ คน ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้เรื่องนโยบาย และมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมของชุมชนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เห็นว่า ระยะเวลาทำงานที่ต่อเนื่องสามารถเปลี่ยนนโยบายที่เป็นเพียง “นามธรรม” ให้กลายเป็น “รูปธรรม” ที่ชาวบ้านมองเห็นและมีส่วนร่วมได้

สร้างสังคม “คิดเป็น มีจิตสาธารณะ”

เมื่อ “สร้างคน” ในองค์กรให้มี “ใจรัก” ในการทำงาน และ “สร้างชุมชน” ให้เข้มาาร่วมคิด ร่วมทำงาน เพื่อชุมชนได้แล้ว การสร้าง “ศูนย์เรียนรู้” ให้ชาวนา รู้จักลดต้นทุนการผลิต และมีอาชีพเสริม ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ คือเป้าหมายต่อไปที่นายกประทีพต้องการสร้างให้เกิดขึ้นในชุมชนวัดดาว

นายกประทีพบอกว่า ทุกวันนี้เราฟุ้งเฟ้อ ใช้เงินสุรุ่ยสุร่ายกันมาก ประเทศไทยอาจจะแก้เรื่องนี้ไปอีกชั่วอายุคน เราจึงต้องสร้างเด็กตั้งแต่ววันนี้ ไม่อย่างนั้นเราจะเป็นเมืองขึ้นทางปัญญา เพราะทุกวันนี้เราก็เหมือนส่งส่วยให้ต่างประเทศ หากเงินได้เท่าไรก็เหมือนส่งออกนอกหมด ถ้าเราไม่มีปัญญา เราก็จะทำอะไรไม่ได้เลย ถ้าเป็นแบบนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ประเทศไทยคงต้องแห้วเพราะถูกต่างชาติซื้อที่ดินไปเรื่อย ๆ คนไทยคงต้องไปเป็นกรรมกรเป็นแรงงานให้กับนายทุนต่างชาติที่เข้ามาเอาผลประโยชน์ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกวัน

“ผมอยากเห็นประเทศไทยเป็นมหาอำนาจ เพราะเรามีพร้อมทุกอย่าง ทั้งอาหาร ผลไม้ กินกันจนเหลือทิ้ง ภัยธรรมชาติก็น้อยมาก แต่มันยังเป็นไปไม่ได้ในตอนนี เราจึงต้องช่วยกันสร้าง ช่วยกันทำให้เด็กและเยาวชนคิดเป็น มีจิตสาธารณะ อย่าเห็นแก่ตัว เพราะคนที่เข้มาารับผิดชอบชาติบ้านเมืองในอนาคตต้องเป็นคนแบบนี้ เราจะขึ้นสวรรค์หรือตกนรกก็อยู่ที่ว่าเราจะร่วมกันสร้าง ร่วมกันสอนเยาวชนตั้งแต่ตอนนี้หรือเปล่า ถ้าเราสอนเขาตั้งแต่ตอนนี้ พอเราปลดระวางเป็นคนแก่ เราก็อยู่ในสังคมที่มีความสุข แต่ถ้าเราปล่อยปละละเลยเขา เราก็เหมือนตกนรก”

และนี่คือความฝันของนายกประทีพ รัตมี ที่มีต่อแผ่นดินเกิด!!!